

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI ADLIYA VAZIRLIGI HUZURIDAGI
YURIDIK KADRLARNI QAYTA TAYYORLASH VA MALAKASINI
OSHIRISH INSTITUTI**

“TASDIQLAYMAN”

**Yuridik kadrlarni qayta tayyorlash
va malakasini oshirish instituti
direktori birinchi o‘rinbosari**

R.Xursanov

2026-yil 30-yanvar

**Adliya organlari va muassasalari xodimlari uchun
“Huquq falsafasi” yo‘nalishi bo‘yicha tanlov modullarining kompleks
O‘QUV DASTURI**

TOSHKENT

1-MODUL. HUQUQ FALSAFASINING AHAMIYATI. AXLOQ VA HUQUQNING UMUMIY VA XUSUSIY JIHATLARI

MODULNING MAZMUNI

I. Kirish
Modul dasturi O‘zbekiston Respublikasi adliya vazirining 2025-yil 28-martdagi Vazirlar Mahkamasining “O‘zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi huzuridagi Yuridik kadrlarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti faoliyatini tashkil etish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi 171-son qarori ijrosini ta‘minlash haqidagi 122-um-son buyrug‘i ijrosi yuzasidan qayta ishlab chiqilgan.
II. Modulning maqsadi
Adliya organlari va muassasalari xodimlariga huquq falsafasining ahamiyati, axloq va huquqning umumiy va xususiy jihatlari bo‘yicha nazariy bilimlar berish.
III. Modulning vazifalari.
Adliya organlari va muassasalari xodimlarining quyidagi yo‘nalishlar bo‘yicha nazariy bilimlarini oshirish, ko‘nikmalarini rivojlantirish: huquq falsafasining predmeti, tarixi va maqsadlari; insonning huquqiy shaxs bo‘lib shakllanishi; huquqiy aksiologiya va yondashuvlar; huquq va axloq, axloqiy burch va majburiyat.
IV. Adliya organlari va muassasalari xodimlarining bilim, ko‘nikma va malakalariga (kompetentlik) qo‘yiladigan talablar
Adliya organlari va muassasalari xodimlari o‘z kasbiy faoliyatini tashkil yetish uchun quyidagi bilim, ko‘nikmalarga (kompetentlik) ega bo‘lishi kerak: Adliya vazirligining asosiy vazifalari, ish uslubi va qadriyatlari haqida bilish; o‘zi faoliyat yuritayotgan tarkibiy tuzilma faoliyatining asosiy vazifalari, yo‘nalishlari va funksiyalari bo‘yicha bilimlarga hamda vazifalarni samarali bajara olish; “Ochiq adliya” (“Open Justice”) dasturining maqsad va vazifalarini bilish; o‘zi faoliyat yuritayotgan tarkibiy tuzilma faoliyatidagi tizimli muammolarni aniqlay olish va ularni bartaraf yeta olish; o‘z xizmat vazifalarini samarali bajara olish; qonunlar va boshqa normativ-huquqiy hujjatlar ijrosini tashkil yeta olish ko‘nikmalariga yega bo‘lish; murojaatlar bilan ishlash, ish yuritish va ijro intizomini ta‘minlay olish; huquqiy targ‘ibot va aholining huquqiy savodxonligini oshirishga doir faoliyatni amalga oshira olish; adliya organlari va muassasalari faoliyatida korrupsiya va manfaatlar to‘qnashuvini oldini olish bo‘yicha zarur bilimlarni yegallash; ma‘muriy tartib-taomillar to‘g‘risidagi qonunchilik hujjatlarini mazmun-mohiyatini bilish; o‘z ish faoliyati samaradorligini oshirish uchun zamonaviy axborot texnologiyalari va “Elektron hukumat” tizimidan samarali foydalana olish; yuridik nutq, notiqlik va yozma nutq mahoratiga yega bo‘lish; muloqot psixologiyasining adliya xodimlari faoliyatida o‘rni va ahamiyati hamda jamoadagi konfliktli vaziyatlar, ularni bartaraf yetish imkoniyatlari haqida bilimlarga yega bo‘lish; nizolarni hal yetish texnologiyalari borasida bilim va ko‘nikmalarga yega bo‘lishi lozim.
IV. Kutilayotgan natijalar
Modulni o‘zlashtirish tinglovchilarga huquq falsafasining predmeti, tarixi va maqsadlari; insonning huquqiy shaxs bo‘lib shakllanishi; huquqiy aksiologiya va yondashuvlar; huquq va axloq, axloqiy burch va majburiyatni o‘rganishga zamin yaratadi.

MODULNING MAVZULAR REJASI

№	Mavzular nomi	O'quv mashg'uloti	Jami
Huquq falsafasining ahamiyati. Axloq va huquqning umumiy va xususiy jihatlari			
1	Huquq falsafasining predmeti, tarixi va maqsadlari.	2	2
2	Insonning huquqiy shaxs bo'lib shakllanishi.	2	2
3	Huquqiy aksiologiya va yondashuvlar. (dars mashg'ulotlari amaliyotga yo'naltirilgan zamonaviy shakllar — "aqliy hujumlar", "keys stadi", "jamo bo'lib ishlash" va boshqa usullarni qo'llagan holda tashkil etiladi).	2	2
4	Huquq va axloq. Axloqiy burch va majburiyat. (dars mashg'ulotlari amaliyotga yo'naltirilgan zamonaviy shakllar — "aqliy hujumlar", "keys stadi", "jamo bo'lib ishlash" va boshqa usullarni qo'llagan holda tashkil etiladi).	2	2
	JAMI:	8	8

O'QUV MATERIALINING MAZMUNI

HUQUQ FALSAFASINING AHAMIYATI. AXLOQ VA HUQUQNING UMUMIY VA XUSUSIY JIHATLARI	
1-Mavzu: Huquq falsafasining predmeti, tarixi va maqsadlari	
Huquq falsafasining predmeti. Huquq falsafasining tarixi. Huquq falsafasining maqsadlari.	
Manbalar: 1. Философия права: Учебник для вузов / В.С. Нерсисянц. 2-е изд., перераб. и доп. — М.: Норма: НИЦ Инфра-М, 2013. — 848 с.: 60x90 1/16. (переплет) ISBN 978-5-91768-028-6. 2. То'uchiyev B.T. Huquq falsafasi. — T.: 2003. 3. Huquq falsafasi. Ma'ruzalar kursi. / G'oyibov N.Yo., Yusubov D.A., Mavlyanov A.A., Saitxodjayev X.B. — T.: O'zbekiston Respublikasi IIV Akademiyasi, 2012. — 146 b. 4. Философия права: учебник / О.Г. Данильян, Л.Д. Байрачная, А.П. Дзевань; под ред. О.Г. Данильяна. 2-е изд., перераб. и доп. — М.: Инфра-М, 2019. — 336 с. 5. Философия права: учебник / А.Н. Халиков. — М.: РИОР: ИНФРА-М, 2019. — 602 с. 6. Нерсисянц В.С. Хукук фалсафаси. Т., 2003 7. Martin P. Golding and William A. Edmundson (eds.), The Blackwell Guide to the Philosophy of Law and Legal Theory, Oxford, Blackwell, 2005. 8. Jules Coleman and Scott Shapiro, The Oxford Handbook of Jurisprudence & Philosophy of Law. Oxford University Press (April 8, 2004) 9. Falsafa ensiklopedik lug'at. — T.: "O'zbekiston milliy ensiklopediyasi". 2010. Internet resurslari: 1. https://znanium.com/ 2. https://library-tsul.uz/	
2-Mavzu: Insonning huquqiy shaxs bo'lib shakllanishi	
Inson — huquqiy shaxs sifatida. Huquqiy shaxs shakllanishining asosiy mexanizmlari. Huquqiy ijtimoiylashuv jarayonining mohiyati va asosiy yo'nalishlari.	
Manbalar: 1. Балшикеев С.Б., Карасартова М.М. Средства формирования правовой культуры личности/Мир науки, культуры, образования, 2011. — № 6 (31)/ https://cyberleninka.ru/article/n/sredstva-formirovaniya-pravovoy-kultury-lichnosti/viewer 2. Исмаилова З.К., Мустафоева Д.А., Туйчиев Х.Э. Профессиональная психология. Учебное пособие/Т.:Lesson press. 2023. — 125 с. 3. Макеев В.В. Правовая личность: ретроспективный и современный подходы исследования//Методология политико-правовых исследований/Философия права, 2015. —№	

2(69)/<https://cyberleninka.ru/article/n/pravovaya-lichnost-retrospektivnyy-i-sovremennyy-podhody-issledovaniya/viewer>

4. Муслумов Р.Р. Правовое сознание личности: Учебное пособие. – Екатеринбург: Изд-во Урал. Ун-та, 2013. – 84 с.

Internet resurslari:

1. <http://lex.uz>
2. <https://muegn.ru/>
3. <https://golostfilm.ru/>
4. <https://speakfreely.ru/>

3-Mavzu: Huquqiy aksiologiya va yondashuvlar

Huquq aksiologiyasi. Huquq – tenglik va adolat kafolati. Adolat asosiy huquqiy qadriyat sifatida.

Manbalar:

1. Tuychiyev B.T. Huquq falsafasi. – T., 2003.
2. Huquq falsafasi. Ma’ruzalar kursi/G’oyibov N.Y., Yusupov D.A., Mavlyanov A.A., Saidxodjayev X.B. T.: O‘zbekiston Respublikasi IIB Akademiyasi, 2012.
3. Нерсисянц В.С. Хуқуқ фалсафаси/Масъул муҳаррир: А.Х.Саидов. – Т.: “Адолат”, 2003. – 280 с.

Internet resurslari:

1. <http://lex.uz>.
2. <https://library-tsul.uz/>
3. <https://cyberleninka.ru/>

4-Mavzu: Huquq va axloq. Axloqiy burch va majburiyat

Huquq va axloqning umumiyligi va xususiyligi. Axloqiy xatti-harakatlarni nima belgilaydi?. Axloqiy burch va majburiyatning tabiati.

Manbalar:

1. Tuychiyev B.T. Huquq falsafasi. – T., 2003.
2. Huquq falsafasi. Ma’ruzalar kursi/G’oyibov N.Y., Yusupov D.A., Mavlyanov A.A., Saidxodjayev X.B. T.: O‘zbekiston Respublikasi IIB Akademiyasi, 2012.
3. Нерсисянц В.С. Хуқуқ фалсафаси/Масъул муҳаррир: А.Х.Саидов. – Т.: “Адолат”, 2003. – 280 с.
4. Шер А. Ахлоқшунослик. – Т., 2010.

Internet resurslari:

1. <http://lex.uz>.
2. <https://znanium.com/>
3. <https://library-tsul.uz/>